

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Prof. Dr. Albert-Peter Rethmann

Jaroslav Lorman, „Láska Bohu je počátek vši pravdivé ctnosti.“ Ověření konceptu autonomní morálky v morálně-teologickém díle Augustina Zippeho, rigorózní práce, Praha 2008

J. Lorman se ve své práci zabývá otázkami, které mají z historického i dnešního systematického pohledu pro morální teologii centrální a fundamentální význam: otázkami vztahu rozumu a zjevení, svobody a víry v mravním životě a rozhodování člověka.

Předloženou rigorózní práci rozdělil autor v souladu se svou výchozí tezí do pěti částí: v 1. části se zabývá zvolenou metodikou, ve 2. části reflektuje východiska, relevantní pro svou práci (zde především v souvislosti s principem autonomní morálky v křesťanském kontextu, jak ji představil Alfons Auer). Třetí část práce slouží k představení stavu bádání o tématu katolického osvícenství v 18. století se zvláštním zřetelem k morální teologii raného novověku. Tyto reflexe tvoří pak interpretační rámec analýzy textů Augustina Zippeho s těmito tematickými důrazy: etika rozumu, vychovatelnost a ovlivnitelnost mravního rozhodování, nedostatečnost etiky založené čistě na rozumu, stejně jako otázky etiky zjevení. Dizertace je ukončena závěrem, seznamem literatury a resumé v německém jazyce. Dvě malé formální poznámky: lepší přehlednosti práce by z mého pohledu prospělo číslování kapitol. Jde pouze o nedostatek, který však neumenšuje výborný výkon, jaký předložená práce představuje. Totéž platí i o upozornění, že teologičtí autoři nebývají ve vědeckých pracích – navzdory různorodé praxi v minulosti – uváděni s přídomkem „svatý“ (s. 85). Tato poznámka však také nevrhá stín na předloženou práci, protože autor zachází s díly dřívějších myslitelů sice s náležitým respektem, interpretuje je však jako prameny, nikoliv jako nedotknutelné autority.

J. Lorman vychází, jak píše A. Auer, z emancipace ‚etična‘ a sekularizace morálního, z čehož vyplývá především otázka vztahu sekulární etiky („Weltethos“) a étosu spásy, resp. víry, ale také otázka specifického propria křesťanské etiky. Zvláštní myšlenkovou hloubkou se vyznačuje především stat' věnovaná etice jako vědě v dialogu a dějinným podmíněnostem etického rozhodování. Autor zde v nejlepším smyslu slova recipuje mj. myšlenkové koncepty

A. Auera a K. Demmera. Přitom staví stěžejní filosofické úvahy do teologického kontextu myslitele, hledajícího uskutečnění svého vztahu k Bohu v dějinách. Pro předloženou práci (interpretace díla A. Zippeho) je důležité také hermeneutické ukotvení zacházení s historickými texty a vztahu rozumu a víry v mravním rozhodování (s. 19 – 22).

Na metodologické založení navazuje reflexe některých centrálních klíčových otázek, které autor potřebuje k pochopení teologie epochy osvícenství. Zde se jedná především o představu založení tzv. autonomní morálky v křesťanském kontextu, jak je zastávána A. Auerem a dalšími teology. V českém prostředí je toto představení výtečným shrnutím hlavních rysů uvedeného morálně-teologického konceptu včetně jeho kritiky.

V následující části, která představuje katolického osvícenství, se projevují autorovy široké znalosti duchovních dějin této epochy. Dobrým přehledem je oddíl o teologických studiích v českých zemích 18. století. Na tomto pozadí představuje J. Lorman na následujících stranách (po stručném biografickém zařazení) dílo Augustina Zippeho a interpretuje je v kapitolách o „etice rozumu“, „vychovatelnosti, ovlivnitelnosti mravního hodnocení“, „nedostatečnosti etiky založené výlučně na rozumovém poznání“ a „etice zjevení“. Zde poukazuje J. Lorman jak na prameny, ze kterých čerpá A. Zippe, tak na jeho vlastní akcenty, které z dnešního hlediska částečně konvergují se současnými morálně-teologickými koncepty. Tento pohled na dílo A. Zippeho, vycházející ze stanovisek dnešní morální teologie, je z hermeneutického pohledu možný, protože cílem reflexe jedné části dějin morální teologie nemůže být rekonstrukce konceptů dřívějších autorů. Mnohem spíše jsou pro dnešního myslitele relevantní dějiny jejich působení („Wirkungsgeschichte“). Na ně je možné se tázat a naznačovat odpovědi, které jsme v průběhu dějin ztratili z pohledu. V tomto smyslu představuje práce J. Lormana důležitý příspěvek k dějinám morální teologie v českých zemích. Navíc se ukazuje, že takové dějiny nemohou být psány jinak, než s poukazem na dějiny evropského myšlení. I to je pro dnešní teologii v České republice trvajícím výzvou.

Předloženou rigorózní práci doporučuji beze všeho k obhajobě.

Praha, 21. 9. 2008

